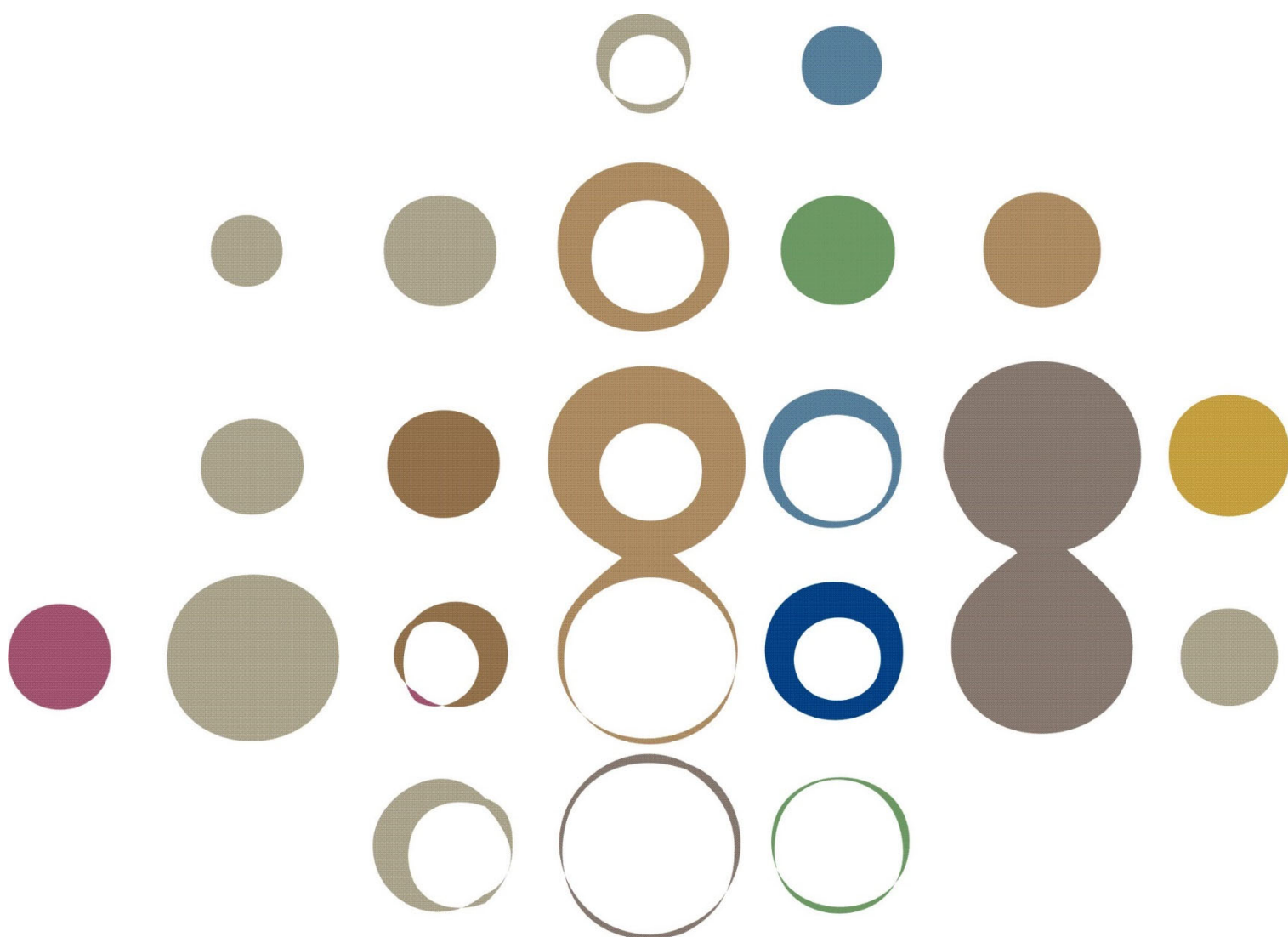

baptist.no

DET NORSKE BAPTISTSAMFUNN

Grunnlagsdokument med vedlegg

Det Norske Baptistsamfunn – Grunnlagsdokument med vedlegg

Utgitt av Norsk Litteraturselskap 2003

Isbn: 978-82-510-0415-2

Redaksjon: Bjørn Bjørnø (ansv) og Roger Dahl

Innhold

Forord	4
Innledning	5
Kapittel 1 Baptistenes opprinnelse og utvikling	5
1.1 Historisk utvikling.....	5
1.2 Utviklingen av fellesarbeidet.....	7
Kapittel 2 Baptistenes økumeniske engasjement	9
Kapittel 3 Baptistisk tro og praksis	10
3.1 Kristus som Herre for den troende og for menigheten.....	10
3.2 Bibelen som autoritet	10
3.3 Menneskesyn	12
3.4 Menighetssyn	13
3.5 Dåp	15
3.6 Nattverd	16
Kapittel 4 Norske baptister i det 21. århundre	17
Vedlegg	18
A Kirkeordning	18
B. Uttalelse om Bibelsynet.....	20
C. Verdigrunnlag DNB	21
Litteraturliste	22

Forord

Komiteen som ble opprettet for arbeide med Baptistisk identitet (BID-komiteen) etter vedtak landsmøtet 2019, har siden vinteren 2020 arbeidet med baptistisk tro og identitet. Gjennom arbeidet ble det raskt klart at det var nødvendig å presisere hva som ligger i uttrykket «baptistisk tro og ordning», jfr. «Vedtekter for Det Norske Baptistsamfunn» §2. Det ble derfor besluttet å utarbeide et dokument med denne hensikt.

Baptistisk teologi globalt sett er et stort og komplekst felt, men dokumentet trekker fram hva som har vært og er sentralt i norsk og skandinavisk baptisme slik det er beskrevet i tidligere dokumenter og relevant faglitteratur. Dokumentet er bevisst kortfattet for å gjøre det mest mulig tilgjengelig. Spørsmål som ikke er tatt opp vil allikevel kunne ses i lys av prinsippene i dokumentet. Se litteraturlisten for referanse for videre studier.

Grunnlagsdokumentet har blitt til gjennom en lang og omfattende prosess fra våren 2021. Førsteutkastet ble utarbeidet av en utvidet ressursgruppe bestående av Bente Sandtorp, Kenneth Ellefsen, Linda Aadne, Mathias Eidberg og Håkon Sigland. Dette ble gjenstand for diskusjoner i BID-komiteen, og det har vært gjennomført to høringer på dokumentet blant Det Norske Baptistsamfunns menigheter (juni 2020 og desember/januar 2021/2022). Høringene fikk god oppslutning blant menighetene, og ga verdifulle bidrag i den videre bearbeidelsen.

Mellom og etter høringene er dokumentet bearbeidet av en redaksjonsgruppe blant BID-komiteens medlemmer bestående av Mathias H. Eidberg, Linda Aadne og Håkon Sigland. Det endelige dokumentet legges fram av en samlet BID-komite.

Grunnlagsdokumentet har tre vedlegg: A) Kirkeordning (1963), B) Uttalelse om bibelsynet (1966) og C) DNBs verdigrunnlag (1996). Disse vedleggene er gjengitt i sin helhet slik de ble vedtatt (A og C av Landsmøtet, B av predikantlandsmøtet) og kan ikke endres. De er tatt med siden det er de viktigste vedtatte dokumentene som omhandler temaene i grunnlagsdokumentet. Grunnlagsdokumentet inkluderer derfor vedleggene.

Grunnlagsdokumentet vedtas av landsmøtet ihht reglene for vedtektsendringer §16. Ved behov, og minst hvert 5. år, bør dokumentet gjennomgås for å vurdere behovet for en eventuell revisjon. Hovedstyret nedsetter en komité for å gjennomarbeide eventuelle endringer. Komiteen legger fram endringsforslag for Landsmøtet etter høring blant menighetene.

Innledning

Grunnlagsdokumentet har til hensikt å gi en innføring i og beskrive hovedtrekkene i Det Norske Baptistsamfunns trosgrunnlag og identitet med bakgrunn i sentrale historiske hendelser, teologiske kjernepunkter og kirkesamfunnets liv.

Dokumentet gir innhold til uttrykket «baptistisk tro og ordning» i Vedtektenes §2, og baserer seg på prinsipper som finnes i historiske kilder, vedtatte dokumenter, relevant faglitteratur og alminnelig praksis blant våre menigheter.

Grunnlagsdokumentet er vedtatt i Landsmøtet 2022

Kapittel 1 Baptistenes opprinnelse og utvikling

1.1 Historisk utvikling

Norske baptister står i en internasjonal sammenheng med en historie som strekker seg over 400 år tilbake i tid. Den baptistiske bevegelsen begynte med en gruppe separatister, en utbrytergruppe fra den anglikanske kirke på 1600-tallet i England. Helt fra 1300-tallet var det stor religiøs uro i Europa, noe som resulterte i den lutherske reformasjonen og andre reformasjonsbevegelser. Separatistene argumenterte for et skille mellom stat og kirke og i sin menighetsforståelse vektla de at menigheten bare skal bestå av gjenfødte troende. Deres radikale forkynnelse og praksis gjorde at de ble forfulgt og flyktet til Amsterdam som var et europeisk fristed for annerledes tenkende. Under oppholdet i Amsterdam begynte de å praktisere dåp på grunnlag av egen bekjennelse, ettersom det var slik de leste at dåp skulle skje i det nye testamente. Gruppen kom tidlig i kontakt med Mennonittene¹ i Nederland som hadde et sammenfallende dåpssyn. Den første baptistmenigheten ble formelt dannet i Amsterdam i 1609 med John Smyth og Thomas Helwys som ledere². Etter interne stridigheter vendte baptistene med Thomas Helwys som leder tilbake til England noen få år senere og i løpet av noen få tiår var det etablert en rekke baptistmenigheter på de britiske øyer, og etter forfølgelse, også i Nord Amerika. Baptismen utviklet seg etter hvert til å bli en verdensomspennende bevegelse med menigheter på alle kontinenter. Som norske baptister står vi derfor i forbindelse med en verdensomspennende familie av baptistmenigheter i nesten alle verdens land.

¹ Mennonittene var etterkommere av anabaptister, som hadde sin opprinnelse i den radikale reformasjon på 1500-tallet. For mer om dette, se f.eks. Thomas N. Finger, *A Contemporary Anabaptist Theology: Biblical, Historical, Constructive* (Downers Grove IL.: InterVarsity Press, 2004); Arnold C. Snyder, *Anabaptist History and Theology*. Revised student ed., Pandora Press, 1997.

² C. Douglas Weaver, *In Search of the New Testament Church: The Baptist Story* (Mercer University Press, 2008), p. 9ff. Se også Bill J. Leonard, *Baptist Ways: A History* (Valley Forge, PA, 2003); og Stephen R. Holmes, *Baptist Theology*. Continuum International Publishing, 2012.

På grunn av politiske forhold i Norge tok det lang tid før baptistene kom hit. Frem til 1845 var ikke andre kirkesamfunn enn den lutherske statskirken tillatt. Det var først etter at Stortinget i 1845 hadde vedtatt Dissenterloven at andre kirkesamfunn kunne etablere seg. Baptismen kom til Norge med den danske sjømannen Fredrik L. Rymker (1819 – 1884). Under sitt opphold i USA kom han i kontakt med baptister og ble en kristen. Han vendte hjem til Danmark som bokselger og forkynner. Med økonomisk støtte fra amerikanske baptister kom Rymker til Norge i 1857 og begynte arbeidet med å evangelisere og spre baptistisk lære i Grenlandsdistriktet. Første juledag 1858 fant den første dåp blant norske baptister sted i Porsgrunnselva. Året etter ble flere personer døpt. 22. april 1860 ble «Baptistmenigheden i Porsgrund og Solum» (nåværende Skien Baptistmenighet) stiftet med ni medlemmer. Dermed var den første baptistmenigheten i Norge en realitet.³

Fra 1860 ble det i gjennomsnitt etablert en ny menighet hvert år frem mot 1870. Dette skjedde ikke uten motstand. Blant annet advarte prester både fra talerstolen og skriftlig mot denne nye bevegelsen, og det er eksempler på at personer ble kjeppjaget fra stedet ved utendørs dåpshandlinger.

Menighetene i de store byene fungerte som sentrum for arbeidet i distriktene. På 1870-tallet ble det stiftet flere distriktsforeninger. Etter hvert som baptismen ble en nasjonal størrrelse med menigheter både i nord og sør, vokste det frem et behov for større samarbeid som kunne styrke fellesskapet. Man ønsket seg nasjonale organer hvor menighetene kunne samarbeide og støtte hverandre med evangelisering, misjonsarbeid, utdanning av pastorer og andre praktiske oppgaver.

En viktig hendelse i norsk baptisme var dermed etableringen av «De Norske Baptisters Union» i 1879. Unionen hadde til hensikt å styrke enheten mellom lokalmenighetene med felles organer og møtepunkter. Denne unionen, som i dag heter Det Norske Baptistsamfunn, har bidratt til en styrket samhørighet og lojalitet mellom menighetene og virket formende for en felles forståelse av baptistisk tro og praksis.⁴

Fra 1860 frem til 1902 ble det etablert 35 menigheter. Baptistene var opptatt av å starte nye menigheter og å nå mennesker med evangeliet. I årene mellom 1910 og 1920, og utover på 1930-tallet opplevde baptismen stor vekst. Det høyeste

³ En historisk presentasjon om baptismens opprinnelse og utvikling i Norge kan man lese: Peder A. Eidberg, *Det folk som kalles baptister : en undersøkelse av Det Norske Baptistsamfunns bakgrunn, tilblivelse, historie og egenart frem til jubiléet i 1902 : Det norske baptisters historie 1.* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2003). Se også P. Stiansen, *Baptistenes Historie i Norge: Første Del Inntil 1880* (Norsk Litteraturselskaps Forlag, 1935).

⁴ Eidberg, *Det folk som kalles baptister: en undersøkelse av Det Norske Baptistsamfunns bakgrunn, tilblivelse, historie og egenart frem til jubiléet i 1902: De norske baptisters historie 1.*, s. 151ff.

medlemstallet var mot slutten av 1940-tallet med ca. 7500 døpte medlemmer. Fra etterkrigstiden og frem mot år 2000 opplevde kirkesamfunnet tilbakegang. Få nye menigheter ble dannet. I begynnelsen av årtusenskiftet var det 4930 medlemmer fordelt på 66 menigheter.⁵

Fra år 2000 har det igjen vært vekst, og mange nye menigheter er blitt en del av Det Norske Baptistsamfunn. Av de nye menighetene er et stort flertall migrantmenigheter. I 2020 var det 105 menigheter med ca 6700 døpte medlemmer, medregnet barn og andre tilhørige var det ca 11 700 medlemmer. I dag er Det Norske Baptistsamfunn dermed et flerkulturelt kirkesamfunn med medlemmer med bakgrunn fra et stort antall nasjoner.

1.2 Utviklingen av fellesarbeidet

Norske baptister har drevet et omfattende misjonsarbeid fra begynnelsen av 1900-tallet.⁶ Det største misjonsarbeidet over tid har vært i Bas-Uele-regionen i Den demokratiske republikken Kongo. Mange baptistmisjonærer har tjenestegjort i landet. De har primært arbeidet med helse, utdanning og menighetsarbeid. I dag finnes det et livskraftig kirkesamfunn i regionen som baptistsamfunnet fortsatt samarbeider tett med. Arbeidet utøves i dag av lokalbefolkningen. Fra Norge bidrar man med økonomisk støtte fra menighetene, offentlige bistandsmidler, prosjektoppfølgning og gjensidige besøk.

Det Norske Baptistsamfunnet har også drevet misjonsarbeid i andre land, i form av utsendte misjonærer og støtte til prosjekter. Helse, utdanning, evangelisering og menighetsarbeid har vært hovedområder for arbeidet. Dette har delvis vært egne engasjement, delvis i samarbeid med andre organisasjoner som European Baptist Mission International (EBMI) og andre. Mange enkeltmenigheter har i tillegg støttet annet misjonsarbeid i en rekke land.⁷

Barn og ungdom har vært et viktig satsingsområde i alle lokalmenighetene. I 1922 ble det dannet en egen barne- og ungdomsorganisasjon innenfor Det Norske Baptistsamfunn.⁸ Opp gjennom årene har organisasjonen samlet et mangfold av grupper tilrettelagt for ulike aldre. I dag benevnes organisasjonen «Ung Baptist», og er en selvstendig organisasjon.

⁵ Ola Liland og Frithjov Iversen, *Norges baptister 150 år* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2010), s. 105ff.

⁶ Liland og Iversen, s. 193.

⁷ <https://baptist.no/om-oss/internasjonaltengasjement>

⁸ Liland og Iversen, s. 199.

De Norske Baptisters Kvinneforbund, nå Baptistkvinnene i Norge, ble stiftet i 1916. Baptistkvinnene har vært svært aktive i å støtte Det Norske Baptistsamfunns misjonsengasjement og har i tillegg hatt egne misjonsprosjekter.⁹

Teologisk kompetanse for pastorer har hatt høy prioritet fra første stund.¹⁰ De første årene ble aktuelle pastorkandidater oppfordret til å reise til USA (primært baptistseminaret i Morgan Park i Chicago) for å studere teologi, mens det ble arbeidet målrettet med å starte en egen utdanning i Norge. Skolen ble etablert i Oslo i 1910 under navnet Baptistenes Misjonsskole. I 1958 flyttet den til nytt skolesenter på Stabekk, og skiftet navn til Baptistenes Teologiske Seminar. Skolen flyttet inn i egne lokaler i Michelets vei 62 i 1978. Fra 1948 og framover ble også Baptistische Theologische Hochschule i Rüschnikon i Sveits (senere IBTS i Praha og Amsterdam) viktige i videreutdanningen av norske baptistledere og -lærere.

I 2009 startet et nytt kapittel i skoleutviklingen ved at Baptistenes Teologiske Seminar ble til Høyskolen for Ledelse og Teologi (HLT). Denne skolen ble etablert med Det Norske Baptistsamfunn og Pinsebevegelsen, ved Filadelfia Oslo, som likeverdige eiere.

Ved opprettelsen av et skolesenter på Stabekk ble også Holtet kristelige ungdomsskole etablert, i dag Oslofjord Folkehøgskole. Skolen tilbyr ulike kreative og samfunnsengasjerende linjetilbud.

Det Norske Baptistsamfunn tilhører en stor internasjonal kirkefamilie. Vi er medlemmer i European Baptist Federation¹¹ (EBF) og Baptist World Alliance¹² (BWA). Vårt medlemskap i EBF gjør at vi har et utstrakt samarbeid med andre europeiske baptister. Gjennom tilhørighet til BWA er vi en del av et verdensomspennende fellesskap med omtrent 50 millioner døpte medlemmer fordelt på nærmere 250 baptistsamfunn i over 120 land. Selv om vi er en liten bevegelse i Norge, tilhører vi et av de største protestantiske kirkesamfunn i verden.

⁹ Liland og Iversen, s. 192.

¹⁰ Peder A. Eidberg, *Baptistenes Teologiske Seminar 100 år: En historisk skisse* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2012).

¹¹ <https://www.ebf.org/>

¹² <https://baptistworld.org/>

Kapittel 2 Baptistenes økumeniske engasjement ¹³

Baptistene ser på seg selv som en del av den verdensvide kristne kirke. Vi anser at et mangfold av ulike kirkesamfunn er en berikelse for kirken. Samtidig har vi måttet kjempe for vår egen berettigelse som nasjonalt kirkesamfunn. I perioder har norske baptister vært i skarp debatt med andre konfesjoner, spesielt den lutherske majoritetskirken. Baptistenes egen kamp for religionsfrihet har utfordret oss til selv å være imøtekommende mot andre trosfeller, og etter som tiden har gått har konfrontasjon blitt byttet ut med dialog. Dette skyldes også at de politiske forutsetningene i samfunnet har endret seg og at staten i mindre grad diskriminerer frikirker og andre trossamfunn.

Nasjonalt har baptistene engasjert seg sterkt i det økumeniske arbeidet. Allerede da Dissentertinget, ¹⁴senere Norges Frikirkeråd, ¹⁵ ble startet i 1902 var baptistene involvert. I Norges Frikirkeråd hadde baptistene flere lederposisjoner. I 2006 fusjonerte Norges Frikirkeråd med Norges Kristne Råd ¹⁶, som nå samler de fleste kristne tros- og livssynssamfunn. Baptistene har også her hatt lederposisjoner.

I søken etter økt forståelse kirkene imellom er baptistene aktive bidragsytere i teologiske samtaler både nasjonalt og internasjonalt. Det Norske Baptistsamfunn deltar fast i Norsk Teologisk Samtaleforum ¹⁷ i regi av Norges Kristne Råd. Det Norske Baptistsamfunn har også gjennomført bilaterale læresamtaler. På 1980-tallet var Det Norske Baptistsamfunn i læresamtaler med Den norske kirke, og på begynnelsen av 2000-tallet med Metodistkirken i Norge. Samtalene førte til økt forståelse mellom kirkesamfunnene.

Det Norske Baptistsamfunns økumeniske holdning har også hatt konkret betydning for vårt kirkesamfunns pastorutdanning. Fra 2009 har vi samarbeidet med Pinsebevegelsen om HLT.

Også lokalt har baptister ofte vært pådrivere for økumenisk samarbeid. Man deltar ofte på økumeniske gudstjenester, pastorer deltar i tverrkirkelige pastorsamlinger og man samarbeider om andre tverrkirkelige initiativ. Dette varierer fra sted til sted.

¹³ Paul S Fiddes, *Tracks and Traces: Baptist Identity in Church and Theology* (Carlisle, Cumbria; Waynesboro, Ga.: Paternoster Press, 2003), s. 193ff.

¹⁴ <https://snl.no/Dissentertinget>

¹⁵ https://snl.no/Norges_Frikirker%C3%A5d

¹⁶ <https://norgeskristnerad.no/>

¹⁷ <https://norgeskristnerad.no/teologisk-samtale/>

Kapittel 3 Baptistisk tro og praksis

Trosgrunnlaget til Det Norske Baptistsamfunn har mye til felles med alle andre kristne kirkesamfunn. Vi deler troen på den treenige Gud, som Faderen, Sønnen og Den hellige ånd.

Som en del av den verdensvide kirke stiller vi oss bak innholdet i Den apostoliske og Den nikenske trosbekjennelsen.

Med bakgrunn i den historiske opprinnelsen og utviklingen gjennom århundrene er det noen temaer som er sentrale for oss. Dette gjør at den baptistiske kristendomsforståelsen har noen særtrekk som har vært og vil være viktige for baptistene i Norge.

Nedenfor presenteres sentrale temaer og aspekter i baptistisk tro og praksis.

3.1 Kristus som Herre¹⁸ for den troende og for menigheten

Sentrum i den kristne tro er Jesu person og gjerning. Som baptister bekjenner vi troen på at Jesus Kristus er Guds sønn og hele verdens frelser. Vi fastholder at Jesus led, døde og oppstod til vår frelse, og at han ved sin oppstandelse har seiret over synden, døden og det onde. Jesus viser oss hvem den sanne og virkelige Gud er. Vi kan derfor ikke snakke sant og rett om Gud uten å forkynne Jesus Kristus. Sentralt i Jesu budskap er nåden og kallet til omvendelse og nytt liv. Som vår frelser er Jesus også Herre. At Jesus er Herre betyr at som kristne er vi kalt til å følge han på alle områder i livet, med våre tanker, ord og handlinger, i medgang og i motgang. Som Herre er Jesu budskap og lære retningsgivende for den kristne. Dette fører til at han, Jesus Kristus, også er menighetens Herre. Som kristne er vi satt inn i et menighetsfellesskap hvor Kristus er hodet og der hans lære blir forpliktende for menighetens tro og praksis.

Bibeltekster: Joh 15,10-12; 17,20 - 23 og Ef 1,17 - 23

3.2 Bibelen som autoritet

Baptistene har fra begynnelsen hevdet at Bibelen skal være den øverste autoritet for menigheten og i den troendes liv.¹⁹ Som del av protestantismen fremholder vi at Bibelen alene (Sola Scriptura) gir tilstrekkelig kunnskap om frelsen og hvem Gud er. Baptistenes predikantlandsmøte i 1966 oppsummerte dette i setningen «Bibelen er rettesnor for tro, lære og liv».

¹⁸ Brian Haymes, Ruth M. B Gouldbourne og Anthony R Cross, *On Being the Church: Revisioning Baptist Identity* (Milton Keynes, U.K.; Colorado Springs, Colo.: Paternoster Press, 2008), s. 46ff.

¹⁹ J.H.Y. Briggs, *Dictionary of European Baptist Life and Thought, Studies in Baptist History and Thought* (Paternoster Press, 2009), xxxiii, s. 42ff.

I Det gamle testamente finner vi fortellingen om Guds frelseshistorie der Gud griper inn for å frelse den falne menneskeslekt og gir løfter om en frelser. Det nye testamentet viser oss hvordan Jesus Kristus er oppfyllelsen av alle disse frelsesløftene. Slik er Bibelen en stor fortelling om Guds frelse, og både Det gamle og Det nye testamente peker mot det samme sentrum; Jesus Kristus som Guds enbårne sønn, frelser og Herre.²⁰

Det som skiller Bibelen fra andre skrifter, er at den er inspirert av Gud. Bibelen er skrevet av mennesker drevet av Den hellige ånd. Slik inneholder Bibelen evige sannheter.

Bibelen er på samme tid et historisk dokument. Den er skrevet over et tidsrom på flere hundre år og består av flere typer litteratur, som historiefortelling, visdom og poesi, lovstoff, profetiske budskap og brev. Fordi Bibelen er et historisk dokument, må den tolkes i lys av den historiske konteksten skriftene ble til i. Samtidig tror vi at Den hellige ånd kan hjelpe oss til å gjøre de historiske tekstene aktuelle for vår egen tid, men den aktuelle fortolkningen må ta hensyn til tekstens litterære og historiske kontekst.²¹

Vi anvender flere kriterier når vi tolker Bibelens tekster. Som en fortelling om Guds frelsesplan leser vi Bibelen frelseshistorisk. Dette får betydning for tolkningen av en rekke gammeltestamentlige tekster. Tekstene skal tolkes i lys av Jesus Kristus og Det nye testamentet. Videre skal uklare Bibelord alltid tolkes i lys av Bibelens grunnleggende budskap. Tekstene må også tolkes ut fra den sammenhengen de står i. Kunnskap om de politiske, kulturelle og religiøse forholdene som de ulike tekstene ble skrevet i, vil også være viktig når vi tolker Bibelen.

Den enkelte troende kan selv på denne bakgrunnen lese og tolke Bibelen under Den hellige ånds veiledning.²² Samtidig står aldri den troende alene med sin tolkning, for arbeidet med å tolke Bibelens tekster skjer innenfor menighetsfellesskapet. Når vi er samlet som Guds folk under Den hellige ånds veiledning og med Jesus som Herre, kan vi stole på at Jesus er midt iblant oss og hjelper oss med å finne ut hva som er Bibelens budskap til oss i vår tid. Vi tror også at Gud kaller og utruker mennesker med nådegaver til å være pastor eller lærere og som dermed har et særlig ansvar for forkynnelsen og undervisningen i menighetene og i kirkesamfunnet.

Bibeltekster: Salme 119,160, Joh 16,12 - 15, 2 Tim 3, 16 - 17

²⁰ A *Theology for the Church*, ed. by Daniel L Aikin (Nashville, TN: B&H Academic, 2007), s. 103ff.

²¹ Haymes, Gouldbourne og Cross, s. 7ff.

²² Walter B Shurden, *The Baptist Identity: Four Fragile Freedoms* (Macon, Georgia, 2013), s. 9ff.

3.3 Menneskesyn ²³

Skapelsesberetningen forteller at mennesket ble skapt i Guds bilde som mann og kvinne. Det å være skapt i Guds bilde vil si at vi har en uendelig verdi. Menneskets verdi blir ikke definert av samfunnet eller av andre mennesker, men av Gud. At vi er skapt i Guds bilde gjør at menneskelivet er ukrenkelig, helt fra unnfangelse til naturlig død. Å være skapt i Guds bilde innebærer at vi er skapt til fellesskap med Gud og med andre mennesker. Som Guds skapning er mennesket gitt en særstilling av Gud som forvalter av alt det skapte. Dette gir oss et ansvar for verden som går utover det å være konsumenter.

Mennesket kan respondere på Guds tiltale. Det betyr at mennesket har en evne til å gi tilsvar på Guds kall til omvendelse og etterfølgelse. Denne evnen forutsetter altså at vi kan svare ja eller nei på Guds kall. Ingen kan tvinges til personlig tro, heller ikke av Gud. Det er derfor grunnleggende for baptister at samvittighetsfriheten skal gjelde alle, både de som tror og de som ikke tror. Med samvittighetsfrihet forstår vi en frihet til å følge den samvittighet Gud har lagt ned i oss uten press fra makthavere eller annen ytre påvirkning. Denne friheten er en følge av at mennesket er skapt av Gud med en fri vilje. Noen mennesker har ikke forutsetninger for å kunne svare på Guds kall. De er da omsluttet av Guds nåde og forblir Guds barn.

Mennesket er skapt i Guds bilde, noe som betyr at vi både kan og må reflektere over våre etiske valg og vi står til ansvar for våre handlinger, både overfor Gud og våre medmennesker. Som moralsk ansvarlige personer kan vi også søke kunnskap om hvordan Gud vil at vi skal leve, men på grunn av syndefallet søker vi ikke alltid å gjøre Guds vilje.

Bibelen forteller oss at Adam falt i synd. Med Adams fall kom det onde, synden og døden til å bli en del av menneskets virkelighet. Hele skaperverkets forhold til Gud ble endret. Alle mennesker fødes derfor inn i en virkelighet som ikke lenger er paradisisk, men som også er preget av det onde. Vi fødes ikke med personlig skyld på grunn av Adams fall, men vi arver den virkelighet som hans fall førte med seg. Konsekvensen er at menneskets gudsforhold ble brutt. Når vi synder, bryter vi med Guds vilje og ønsker for livene våre, og slik påfører vi oss selv personlig skyld. Derfor er alle mennesker avhengig av frelse.

Baptistene mener derfor at mennesket er Guds barn fra unnfangelsen av. Når man kommer til den erkjennelsen at man er ansvarlig for egne valg og handlinger må man ta stilling til Guds kall til omvendelse og etterfølgelse.

²³ Briggs, xxxiii, s.14; 252.

Menneskets status som Guds barn og skapt i Guds bilde, og vårt gjensvar på dette ved å ta imot hans nåde som en gave, blir førende for vår etiske refleksjon og praksis. Vi skal stadig søke å nå det som er beskrevet i Bibelen som å «bli lik Kristus».

Bibeltekster: 1 Mos 1,27, Salme 139, Joh 1,12 - 13, Rom 6, Rom 12,2, Fil 2:1-11; 3:12

3.4 Menighetssyn ²⁴

Et viktig trekk ved den baptistiske kristendomsforståelsen er synet på menigheten. ²⁵ Baptistene begynte som en separatistbevegelse i 1600-tallets England. Deres kamp for religionsfrihet og deres glødende overbevisning om Bibelen som grunnlag for trosliv og menighetsordning var to bærende elementer i utviklingen av deres menighetssyn. De ønsket ikke å reformere det eksisterende, men å finne tilbake til og gjenopprette den menigheten man mente å finne i Bibelen. Helt siden baptismens opprinnelse har baptister fremholdt at menigheten bare kan bestå av troende som er døpt med bekjennelsesdåp, og at kirken er frikoblet fra samfunnets maktstrukturer. Derfor har baptister alltid avvist statskirkeordningen. Samtidig har baptister alltid anerkjent viktigheten av fellesskap for kristne, og har søkt sammen og organiserte seg i fellesskap med hverandre for både å fasilitere samarbeid og for gjensidig støtte i Herrens arbeid.

Baptister vil fremholde at troen er personlig, men den er ikke individualistisk. Menigheten i Det nye testamente viser oss hvordan vi kristne lever i en medavhengighet til andre troende.

Som troende er vi en del av Kristi Legeme, menigheten, og er skapt til fellesskap med andre. Troen leves best ut innenfor menighetsfellesskapet. Der henter vi kraft, mot og håp i møte med livet utenfor menigheten. Medlemsregistreringen er nødvendig av hensyn til formelle krav fra staten, men dypest sett er menigheten fellesskapet av troende som samles rundt nattverdsbordet. Et menighetsfellesskap er noe annet enn et interessefellesskap. Vi velger ikke hverandre, men Gud har valgt oss. I kraft av troen på ham er vi ført sammen.

Ikke alle har anledning til å delta i det lokale gudstjenestelivet, disse er fremdeles omsluttet av menighetens omsorg og like fullt en del av Guds Menighet.

Menigheten trer alltid frem som en lokalmenighet, derfor er lokalmenigheten grunncellen i den baptistiske menighetstenkning.

²⁴ Paul Beasley-Murray, *Radikale kristne: Baptistenes måte å være kirke på* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2000).

²⁵ Haymes, Gouldbourne og Cross.; Stephen R. Holmes, *Baptist Theology*. Continuum International Publishing, 2012.

Som et menighetsfellesskap er de troende forent med Gud og med hverandre i en paksrelasjon.²⁶ Gud har kalt oss ut av verden og inn i et helt nytt fellesskap der Kristus er Herre. Å være et medlem forutsetter en frivillig tilslutning til menigheten basert på den enkeltes personlige og selvstendige Gudsforhold. I Bibelen finner vi mange bilder og uttrykk som beskriver menigheten. Blant annet blir de kristne betegnet som Guds folk, et tempel av levende steiner og et legeme. Disse bildene beskriver ulike sider ved det å være en menighet. Felles for alle beskrivelsene er at troen er personlig, men at den leves ut i fellesskap med andre.

Menigheten er ordnet med menighetsmøtet som øverste organ hvor alle menighetens medlemmer har en stemme. Baptistene vil si at den enkelte troende i et menighetsfellesskap er en del av Kristi legeme og hører Gud tale. Derfor er menighetsmøtet stedet hvor alle lytter til Gud og i fellesskap søker å forstå hva som er Guds vilje. Menighetsdemokratiet skiller seg på denne måten fra et politisk demokrati. Menighetssynet er en konsekvens av menneskesynet og forståelsen av at troen er personlig. I menigheten er det ikke rom for autoritære og hierarkiske ledelsesformer, men myndighet og tillit blir gitt til de som menighetsfellesskapet velger som ledere.

I baptismen er alle troende en del av det allmenne prestedømme. Vi trenger ikke et særskilt presteskap som formidler mellom Gud og menigheten. Hvem som utfører de forskjellige tjenestene i menighetsfellesskapet er basert på personlig egnethet, utrustning, nådegaver og bekreftelse av kall fra lokalmenigheten. Både kvinner og menn kan tjene som pastorer og ledere i menigheten og i kirkesamfunnet. Alle troende er kalt til tjeneste i menigheten og Gud utruker den enkelte med nådegaver. Nådegavene skal brukes for å styrke de troende til å gjøre Guds tjeneste i verden.

Norske baptister har ulike gudstjenesteformer. Felles for dem er forkynnelse, bønn og lovsang, og praktisering av dåp og nattverd. I tillegg utføres forskjellige livsriter med menigheten som ramme, så som barnevelsignelser, vielser og begravelser.

Med til menighetssynet hører også spørsmålet om kirkeordning. Med kirkeordning mener vi hvordan menighetene blir styrt og forholder seg til andre menigheter. Baptismen har alltid forfektet en kongregasjonalistisk kirkeordning, det vil si at hver menighet er selvstendig og styrer seg selv. Hvordan dette konkret har vært praktisert har vært forskjellig i ulike deler av baptismen. Det Norske Baptistsamfunn har praktisert noe som kan kalles en moderat form for kongregasjonalisme, der lokalmenighetene frivillig har sluttet seg til kirkesamfunnet for å støtte og legge til

²⁶ Fiddes, s. 21ff.

rette for menighetsarbeid både lokalt og nasjonalt, samt fellesoppgaver den enkelte menighet ikke selv har ressurser til å klare på egen hånd. Dette betyr at menighetene står i et forpliktende og nært forhold til hverandre, hvor landsmøtet er den øverste myndighet for kirkesamfunnet. Alle menighetene har stemmerett i landsmøtet, og har en felles forpliktelse til å følge opp beslutningene som tas. Andre virkegrener, råd og utvalg innenfor trossamfunnet er også med på å utføre og sikre arbeidet. Ansvar og myndigheten til å forvalte og administrere dette arbeidet er overdratt til tillitsvalgte valgt av landsmøtet.

Bibeltekster: Matt 18,20, Apg 2,42 - 47, 1 Kor 12, Ef 4,1 - 16, 1 Pet 2,9 - 10

3.5 Dåp ²⁷

Dåpen er sentral i den baptistiske kristendomsforståelse. ²⁸ Ordet baptist kommer fra det greske ordet «baptizein» som betyr «å dyppe ned». De baptistiske bevegelsene har praktisere dåp annerledes enn de øvrige kirkene helt fra begynnelsen av. Baptistene avviste spedbarnsdåpen og fremholdt i stedet at dåp bare kunne skje på grunnlag av bekjennelse av egen tro.

Baptistene døper i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn i tråd med Jesu befaling. Vi mener at barn allerede tilhører Gud og ikke er i behov av omvendelse før de kommer til bevisst alder. Derfor praktiserer vi barnevelsignelse, der vi i nærvær av menigheten løfter barnet fram for Gud i bønn sammen med sine foreldre.

Baptistene utfører dåpen med full neddykkelse på grunnlag av den enkeltes omvendelse og bekjennelse av tro. Ved troen har den enkelte del i både den seier som Kristus vant for oss ved sin død og det nye livet som hans oppstandelse brakte. Dette kommer til uttrykk i dåpshandlingen. Når et menneske begraves i dåpsvannet får ikke synden og døden herske, for den troende er av Kristus reist opp til et nytt liv. Denne oppstandelsen er også et tegn på den legemlige oppstandelsen som vi tror skal skje i Guds nye rike. Den som kommer til tro og døpes får Den hellige ånd i gave. I baptistisk dåpsteologi henger omvendelse, dåp og Åndsmeddelelsen tett sammen, og skjer som deler av én samlet hendelse.

Dåpen forutsetter at en bevisst tro er til stede hos den som skal døpes. Ingen kan døpes på andres tro. Dåpen har betydning for hele livet. Den markerer starten for livet som troende, og gir et grunnlag for at vi gjennom fellesskapet med Gud og menigheten kan vokse som etterfølgere av Jesus Kristus.

²⁷ *Baptistene tro og liv*, Peder A. Eidberg, red. (Oslo/Gjøvik: Norsk Litteraturselskap, 1976), s. 65ff.

²⁸ Fiddes, s. 107ff.

Dette nye livet leves best ut i fellesskap med andre troende. Dåpen er også en dåp til Kristi legeme, som framtrer gjennom den lokale menigheten. Slik er dåpen en engangshandling og inngangsporten til den kristne menighet. Den er normalt en menighetshandling.

Enkelte menigheter har i løpet av de siste 20-30 år begynt å praktisere ulike former for åpent medlemskap. Samtidig fastholder flertallet av norske baptistmenigheter at dåp på egen bekjennelse er en forutsetning for medlemskap i den lokale menighet.

Bibeltekster: Matt 28,19 - 20, Mark 16,16, Apg 2,41, Rom 6,1 - 11, Kol 2,12, 1 Pet 3,18 - 21

3.6 Nattverd ²⁹

Sentralt i menighetens liv er nattverden. ³⁰ Dette er et måltid som har tre dimensjoner. Bakover peker det på måltidet som Jesus hadde med disiplene før han skulle lide og dø. I nåtid feirer vi fellesskapet med hverandre og at vi er ett med Kristus i hans lidelse og død. Nattverden peker også frem mot det fullkomne gledesmåltidet i Guds rike. Nattverden er derfor et minnemåltid, der vi som menighet forkynner hva Kristus har gjort. Nattverden er også et pakts- og fellesskapsmåltid, det minner oss om den nye pakt som Kristus innstiftet og som alle troende er en del av. Hver gang vi som menighet feirer nattverd minnes vi hva Jesus har gjort og vi ser frem til den dagen vi kan spise måltidet sammen med Kristus. Som et menighetsmåltid er nattverden for dem som bekjenner Jesus som Herre og Frelser.

Bibeltekster: Matt 26,26 - 29, Mark 14,22 - 25, Luk 22,14 - 20, 1 Kor 10,16 - 17, 1 Kor 11,23 - 29.

²⁹ Eidberg, *Baptistene tro og liv*, s. 78ff.

³⁰ Fiddes, s. 157ff.

Kapittel 4 Norske baptister i det 21. århundre

I baptistisk lære er det viktig at troen fører til konkret handling. Ut ifra Bibelens lære er det misjon og diakoni som er de to hovedområdene handlingene springer ut ifra. Misjonsoppdraget har sin begrunnelse i misjonsbefalingen, hvor de troende blir bedt om å gå og gjøre alle folkeslag til disipler. Diakonien har sin begrunnelse i nestekjærlighetsbudet. Diakoni er kristen nestekjærlighet i praksis, rettet mot alle mennesker uavhengig av tro og bakgrunn og viser Guds omsorg for mennesker med ulike behov. Både misjonen og det diakonale arbeidet har sin forankring i den lokale menigheten.

I vår tid har misjon to sider. På den ene siden den internasjonale misjonen som går ut på diakoni, evangelisering og økonomisk støtte i noen utvalgte land og områder, gjerne land som flere av våre menigheter har en tilknytning til på bakgrunn av migrasjon. På den andre siden den konkrete misjonsutfordringen i et stadig mer flerkulturelt og sekularisert Norge. Kirkesamfunnets misjonstenkning fører til et fokus for menigheter på å vinne mennesker i sitt nærmiljø og å etablere nye menigheter.

Det Norske Baptistsamfunn er et multikulturelt kirkesamfunn. Vi ser dette som et synlig uttrykk for at den verdensvide kirken omfatter mennesker fra alle folkeslag.

I et baptistisk menneske- og menighetssyn er fellesskapet viktig. Et fellesskap vil bestå av mennesker fra mange ulike bakgrunner i ulike faser av livet. Dette kommer blant annet til uttrykk i et mangfold i gudstjenesteliv og andre former for fellesskap.

Det er viktig å vinne nye generasjoner for Jesus og det er en styrke at flere generasjoner kommer sammen og tilber. Barne- og ungdomsarbeidet er høyt prioritert i kirkesamfunnet og foregår på både lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

I et baptistisk menneskesyn er troen personlig, også friheten til ikke å tro. Det Norske Baptistsamfunn ønsker derfor å være et kirkesamfunn som vil fremme det livssynsåpne samfunnet. Vi ønsker å bidra til at trosfriheten blir styrket og samtidig at en personlig tro blir sett på som et positivt bidrag til kultur- og samfunnslivet.

Bibeltekster: Matt. 28,18-20; 22,37-39

Vedlegg

A Kirkeordning

Vedtatt på landsmøtet i Trondheim 12. juli 1963:

1. Tro

1. Baptistene tror at Bibelen er Guds åpenbarte ord, og de holder den for å være den normerende rettesnor for tro, lære og liv.
2. Baptistene har ikke villet forme noen forpliktende trosbekjennelse ved siden av Bibelen, men de bekjenner seg trosmessig til innholdet i de ekumeniske symboler (Den Nikenske- og Apostoliske Trosbekjennelse).
3. Baptistene tilhører rekken av evangeliske kirkesamfunn som bekjenner seg til reformatoriske prinsipper i frelsesspørsmålet formulert i de polemiske vendinger, «nåden alene» og «troen alene».
4. Baptistene praktiserer dåpen på bekjennelse av troen. Den finner derfor sted ved troslivets frembrudd hos et menneske, som i apostolisk tid.
5. Baptistene forretter regelmessig Herrens nattverd. I prinsippet ser de på den som et menighetsmåltid, men da den som oftest finner sted ved offentlige gudstjenester innbys alle troende og døpte til Herrens bord.

2. Kirkeforfatning

1. Baptistene har en kongregasjonal kirkeforfatning med lokalmenighetens selvstyre. Administrasjonen ligger hos et menighetsråd og en forstander. Forstanderen er vanligvis pastor (prest) i full stilling. Han utfører en prests vanlige funksjoner.
2. Det norske Baptistsamfunn er samarbeidsorganet for alle menighetene i landet. Menighetene står nemlig i et frivillig men intimt samarbeid når det gjelder oppgaver av felles interesse og slike som ville overskride en enkelt menighets evne. Det gjelder evangelisering, skolearbeid, barne- og ungdomsarbeid, sosiale oppgaver, ytremisjon. Separate styrer tar seg av de respektive fellesoppgaver. Disse er ansvarlige innenfor Baptistsamfunnets årsmøte, hvor valgte representanter for lokalmenighetene kommer sammen for å ta stilling til budsjetter, regnskaper og arbeidsoppgaver.
3. Det Norske Baptistsamfunn er tilsluttet den Europeiske Baptistføderasjon og Baptistenes Verdensallianse. Disse sammenslutninger er samarbeidsorganer på internasjonalt plan. De har imidlertid ingen bestemmelsesrett over de nasjonale kirkesamfunn.

3. Forholdet til andre trossamfunn

1. Baptistenes holdning til andre trossamfunn er preget av toleranse.
2. Baptistene samarbeider med de andre evangeliske kirkesamfunn på flere områder av felles interesse, såsom i spørsmål om misjon, søndagsskole, speider- og ungdomsarbeid, avholdssak og mellomkirkelige anliggender.

4. Kirke og stat

1. Baptistene har alltid hevdet full religionsfrihet. Deres ideal er en fri kirke i en fri stat, hvor alle trossamfunn har paritet overfor staten.
2. Baptistene ser positivt på staten og dens mange funksjoner og oppfordrer sine medlemmer til lojalitet og ansvar når det gjelder samfunnet med sine mange oppgaver.

B. Uttalelse om Bibelsynet

Predikantlandsmøtet, 7.-14. sept. 1966, Langesund Bad:

Følgende formuleringer mener vi svarer til det vi som norske baptister alltid har stått - og fremdeles står for

- Vi tror at Bibelen er Guds inspirerte ord, gitt oss som et historisk dokument. Det er summen av Guds åpenbaring, forkynner en guddommelig skapelse, gir oss loven og det profetiske ord og fører oss fram til Jesus Kristus og den apostoliske tidsalder.
- Vi tror at gudsåpenbaringens sentrum er Jesus Kristus. I ham finner Skriften sin høyeste autoritet og prøvesten.
- Vi tror imidlertid at en rent formal bekjennelse til Bibelen ikke er nok. En sann bibelforståelse innbefatter også en rett forståelse av de store frelsessannheter. Som sentralt eksempel nevner vi: Bibelens Jesus Kristus er Gud kommet i kjød, er død og oppstanden for vår frelses skyld.
- Vi tror at Den Hellige Ånd er Ordets livsprinsipp. Ordet og Ånden må derfor ikke skilles ad. Åndens vitnesbyrd er Jesus Kristus, som Skriften sier: «Han (Ånden) skal ta av mitt og forkynne dere.»
- Vi tror at evangeliet er Guds frelestilbud som den enkelte personlig må ta imot eller forkaste. Evangeliet er alltid aktuelt og relevant, og når sin hensikt når mennesket kommer i samfunn med Gud.

Det er med takknemlighet og glede vi igjen får betone Skriften som Guds normerende Ord, rettesnoren for tro, lære og liv.

Vi oppfordrer alt vårt folk til utrettelig innsats med Frelsens budskap som er oss betrodd, og til fortsatt troskap mot Ham som er vår Frelser og Herre.

C. Verdigrunnlag DNB

Vedtatt på landsmøtet i Langesund, 9.-10. juli 1996

1. Vi er en del av den hele, verdensomfattende kristne kirke, og vi bekjenner troen på én Gud som Fader, Sønn og Hellig Ånd.
2. Vi understreker at det er nødvendig å ha en personlig tro på Jesus Kristus og å leve i hans etterfølgelse.
3. Vår endegyldige autoritet for tro og gjerning er Jesus Kristus, slik han er åpenbart i skriftene og nærværende blant sitt folk ved Den Hellige Ånd.
4. Vi anerkjenner skriftene i Det gamle og nye testamentet som den grunnleggende autoritet til forståelsen av Guds åpenbaring i Kristus.
5. Vi forstår menigheten som fellesskapet av troende, som deler Herrens bord.
6. Vi praktiserer dåp, bare for troende, til Kristi legeme.
7. Vi understreker at hver lokale menighet har frihet til og ansvar for å oppdage Kristi mening for sitt liv og sin virksomhet.
8. Vi understreker "det alminnelige prestedømme", at alle menighetens medlemmer er kalt til tjeneste. Noen er kalt til å utøve åndelig lederskap, som alltid må forstås som tjeneste.
9. Vi tror at den gjensidige forpliktelse som uttrykkes i dåp og medlemskap i en lokal menighet leder til et videre fellesskap mellom menigheter, der dette er mulig.
10. Vi tror at enhver Kristi disippel er kalt til å vitne om Jesus Kristus som Herre, og at menigheten som en del av Guds rike skal delta i hele Guds misjon i verden
11. Vi bekrefter at det er nødvendig å bevare samvittighetsfriheten, og følgelig aksepterer vi de forskjeller som finnes blant oss.
12. Vi står for skille mellom kirke og stat, grunnet i troen på Kristus som den eneste Herre, og for å ivareta religionsfriheten.
13. Som troende kristne lever vi i håpet om at Kristus endegyldig skal åpenbares i herlighet og at hele skaperverket skal forvandles.

Litteraturliste

Aikin, Daniel L, ed., *A Theology for the Church* (Nashville, TN: B&H Academic, 2007)

Beasley-Murray, Paul, *Radikale Kristne: Baptistenes måte å være kirke på* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2000)

Briggs, J.H.Y., *Dictionary of European Baptist Life and Thought, Studies in Baptist History and Thought* (Paternoster Press, 2009), XXXIII

Eidberg, Peder A., red., *Baptistene tro og Liv* (Oslo/Gjøvik: Norsk Litteraturselskap, 1976)

———, *Baptistenes Teologiske Seminar 100 År: En historisk skisse* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2012)

———, *Det folk som kalles baptister: en undersøkelse av Det Norske Baptistsamfunns bakgrunn, tilblivelse, historie og egenart frem til jubiléet i 1902: De norske baptisters historie, del 1.* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2003)

Fiddes, Paul S, *Tracks and Traces: Baptist Identity in Church and Theology* (Carlisle, Cumbria; Waynesboro, Ga.: Paternoster Press, 2003)

Haymes, Brian, Ruth M. B Gouldbourne, and Anthony R Cross, *On Being the Church: Revisioning Baptist Identity* (Milton Keynes, U.K.; Colorado Springs, Colo.: Paternoster Press, 2008)

Liland, Ola og Frithjov Iversen, *Norges baptister 150 år* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2010)

Shurden, Walter B, *The Baptist Identity: Four Fragile Freedoms* (Macon, Georgia, 2013)

Stiansen, P., *Baptistenes historie i Norge: Første del inntil 1880* (Norsk Litteraturselskaps Forlag, 1935)

Weaver, C. Douglas, *In Search of the New Testament Church: The Baptist Story* (Mercer University Press, 2008)

